

Π. Κ. Ιωακειμίδης

Πυρηνική απειλή πάνω από την Ευρώπη (ακυρώνει τη «στρατηγική αυτονομία»);

Η απειλή του προέδρου Πούτιν ότι θα χρησιμοποιήσει πυρηνικά όπλα «για να προστατεύσει τη Ρωσία» όποτε το κρίνει επιβεβλημένο λαμβάνεται πολύ σοβαρά υπόψη στην Ευρώπη, ιδιαίτερα σε πρωτεύουσες όπως Βρυξέλλες, Βερολίνο, Παρίσι, Ρώμη, κ.α. Δεν θεωρείται μπλόφα (όπως άλλωστε είπε και ο ίδιος ο πρόεδρος Πούτιν). Ειδικότερα οι Βρυξέλλες (έδρα του ΝΑΤΟ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης - ΕΕ) και άλλες πρωτεύουσες εκτιμούν ότι ο πρόεδρος Πούτιν θα καταφύγει πράγματι στη χρήση των τακτικών πυρηνικών όπλων εάν και όταν διαπιστώσει ότι οι ρωσικές δυνάμεις οδηγούνται σε ολοκληρωτική ήττα στον πόλεμο στην Ουκρανία. (Τα τακτικά πυρηνικά όπλα είναι σχετικά περιορισμένες εμβέλειας σε σχέση με τα στρατηγικά, τα οποία είναι διηπειρωτικά μεγάλης εμβέλειας - long range. Μπορούν να πλήξουν από ΗΠΑ - Ρωσία και το αντίστροφο και μεταφέρονται από διηπειρωτικούς πυραύλους - ICBMs). Η Ρωσία διαθέτει συγκριτικά περισσότερες κεφαλές τακτικών (αλλά και στρατηγικών) πυρηνικών όπλων.

Ετσι για πρώτη φορά μετά από εξήντα ακριβώς χρόνια η ανθρωπότητα, Ευρώπη και κόσμος, αντιμετωπίζουν το φάσμα του πυρηνικού πολέμου. Ήταν τον Οκτώβριο του 1962 στην κρίση της Κούβας όταν ο κόσμος έφθασε στο χείλος της πυρηνικής καταστροφής. Αλ-

λά οι τότε ηγέτες, Τζον Κένεντι στις ΗΠΑ και Νικίτα Χρουστσόφ στη Σοβιετική Ένωση (ΕΣΣΔ), μετά από δεκατρείς ημέρες κλιμάκωσης, έκαναν τις αμοιβαίες υποχωρήσεις και τελικά ο πυρηνικός όλεθρος απεφεύχθη. Οι συγκεκριμένοι δύο ηγέτες όμως, αν όχι τίποτα άλλο, ήσαν λίγο-πολύ ορθολογικοί και προβλέψιμοι (predictable) στη συμπεριφορά τους. Και επιπλέον ο σοβιετικός ηγέτης Ν. Χρουστσόφ υπόκειτο σε κάποιο συλλογικό έλεγχο από το Πολιτικό Γραφείο του κόμματος (Politbureau). Σήμερα ο πρόεδρος Πούτιν είναι πέρα για πέρα «απρόβλεπτος» και δεν φαίνεται να ελέγχεται από καμία απολύτως συλλογική δομή.

Ετσι για εξήντα χρόνια και με τη βοήθεια των συμφωνιών ελέγχου των εξοπλισμών μεταξύ των δύο υπερδυνάμεων και το τέλος του Ψυχρού Πολέμου η ανθρωπότητα θεώρησε ότι ο κίνδυνος πυρηνικού πολέμου είχε απομακρυνθεί λίγο-πολύ οριστικά. Κι όμως σήμερα εκτιμάται ότι βρισκόμαστε πολύ πιο κοντά σε μια επώδυνη πυρηνική σύγκρουση απ' ό,τι είχαμε βρεθεί στις 13 ημέρες της κρίσης της Κούβας. Και τούτο γιατί ουσιαστικά ένας αυταρχικός ηγέτης, ο πρόεδρος Πούτιν, έχει καταληφθεί από τη φαντασίωση αναβίωσης της ρωσικής αυτοκρατορίας με κάθε μέσο και γιατί ως μονολιθική προσωπικότητα δεν μπορεί να αποδεχθεί την ήττα της πολεμικής του επιχείρησης στην Ουκρανία. Οι ΗΠΑ και το

ΝΑΤΟ έχουν προειδοποιήσει με τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο ότι η χρήση πυρηνικών όπλων θα οδηγήσει σε «καταλυτική αντίδραση» με ολέθριες συνέπειες για τη Ρωσία. Η εκτίμηση είναι ότι ΗΠΑ και ΝΑΤΟ δεν θα αντιδράσουν με τη χρήση πυρηνικών όπλων, καθώς κάτι τέτοιο θα μπορούσε να κλιμακωθεί σε ολοκληρωτικό πυρηνικό πόλεμο με την ενεργοποίηση στρατηγικών πυρηνικών όπλων, κάτι που θα οδηγούσε σε ολοκαύτωμα. Θα αντιπεθούν με τη μαζική αξιοποίηση συμβατικών όπλων που θα καταφέρουν δεινά πλήγματα στη Ρωσία, όπως τη βύθιση π.χ. του ρωσικού στόλου στη Μαύρη Θάλασσα, κ.λπ. Αλλά έστω και έτσι τα εφιαλτικά σενάρια για κλιμάκωση σε ολοσχερή πυρηνική καταστροφή δεν μπορούν να αποκλειστούν. Επομένως η χρήση οποιονδήποτε (τακτικών κ.λπ.) πυρηνικών όπλων επιτακτικό είναι να αποφευχθεί με την επικράτηση ελάχιστης «λογικής εκτίμησης» στο μυαλό του Πούτιν. Πάντως, είτε έτσι είτε αλλιώς, η απειλή του πυρηνικού πολέμου επανήλθε εφιαλτικά στη στρατηγική εξέλιξη. Και εδώ η Ευρώπη βρίσκεται ουσιαστικά σε εξαιρετικά δύσκολη κατάσταση. Καθώς δεν διαθέτει υπολογίσιμο πυρηνικό οπλοστάσιο - μόνο η Βρετανία και η Γαλλία είναι πυρηνικές δυνάμεις (η Γαλλική Force de frappe παραμένει εθνική δύναμη εκτός ΝΑΤΟ μάλιστα) -, η Ευρώπη ήταν υποχρεωμένη να στεγασθεί κάτω

Η Ευρώπη μετά τον πόλεμο επανέρχεται στη στενή στρατιωτική συνεργασία με τις ΗΠΑ, ενώ το ΝΑΤΟ αποκτά την πρωτοκαθεδρία για την ασφάλεια της Ευρώπης

από την αμερικανική πυρηνική ομπρέλα. Ωστόσο με την υποχώρηση της απειλής, η Ευρώπη (ΕΕ) θεώρησε ότι θα μπορούσε να προωθήσει τη «στρατηγική αυτονομία» της και να αποδεσμευθεί τόσο από τις ΗΠΑ όσο και από το ΝΑΤΟ. Αυτό ήταν το νόημα της «στρατηγικής αυτονομίας», όπως το εξήγγειλε το 2017 ο πρόεδρος Εμ. Μακρόν. Η Ευρώπη να αποκτήσει τα μέσα και τον στρατιωτικών μέσων (δυνάμεις ταχείας επέμβασης, κ.λπ.), που θα της επέτρεπαν να αναλάβει στρατιωτική δράση χωρίς να χρειάζεται να στηριχθεί στις ΗΠΑ ή στο ΝΑΤΟ, το οποίο άλλωστε ο πρόεδρος Μακρόν είχε χαρακτηρίσει «εγκεφαλικά νεκρό». Πυρηνικά όπλα η Ευρώπη δεν ήθελε, ούτε χρειαζόταν, ούτε

1. ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΑΠΕΙΛΗ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΑΚΥΡΩΝΕΙ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ...

Μέσο: ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .09/10/2022 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .09/10/2022

Σελίδα: 27

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: RUSSIAN DEFENCE MINISTRY/HANDOUT VIA REUTERS

Δοκιμή ρωσικού βαλλιστικού πυραύλου. Οι ρωσικές απειλές για χρήση πυρηνικών προκαλούν παγκόσμια ανησυχία

μπορούσε άλλωστε να αποκτήσει, καθώς όλες οι ευρωπαϊκές χώρες είναι μέλη της Συνθήκης μη Διάδοσης (NPT).

Όλο όμως το εγχείρημα της στρατηγικής αυτονομίας όπως είχε αρχικώς συλληφθεί κατέρρευσε μετά τον πόλεμο στην Ουκρανία και την επαναφορά της πυρηνικής απειλής. Η φιλοδοξία της Ευρώπης για αυτονομία έναντι του ΝΑΤΟ/ΗΠΑ ακυρώνεται. Η Ευρώπη μετά τον πόλεμο επανέρχεται στη στενή στρατιωτική συνεργασία με τις ΗΠΑ, ενώ το ΝΑΤΟ αποκτά την πρωτοκαθεδρία για την ασφάλεια της Ευρώπης. Ενδεικτικό το γεγονός ότι δύο ουδέτερες χώρες-μέλη της ΕΕ, η Σουηδία και η Φινλανδία, σπεύδουν να ενταχθούν στο ΝΑΤΟ για να κατοχυρώσουν την ασφάλειά τους. Αυτό δεν σημαίνει ότι η επιδίω-

ξη της «στρατηγικής αυτονομίας» θα πρέπει να εγκαταλειφθεί. Θα πρέπει να αναπτυχθεί με νέο περιεχόμενο ως ευρωπαϊκός πυλώνας μέσα στο ΝΑΤΟ και με στόχο τον εφοδιασμό της Ένωσης με τα μέσα για να χειρίζεται/επιλύει ειρηνικά περιφερειακές συγκρούσεις όπως αυτή λ.χ. μεταξύ Ελλάδας - Τουρκίας. Παράλληλα με το οικονομικό περιεχόμενο της αυτονομίας, της απαλλαγής δηλαδή από ασύμμετρες εξαρτήσεις όπως π.χ. στον τομέα της ενέργειας.

Ο καθηγητής Π. Κ. Ιωακείμίδης είναι πρώην πρεσβευτής-σύμβουλος του ΥΠΕΞ και μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής του ΕΛΙΑΜΕΠ. Τελευταίο του βιβλίο: «Επιτεύγματα και Στρατηγικά Λάθη της Εξωτερικής Πολιτικής της Μεταπολίτευσης» (Θεμέλιο).